

ArbetSams årsmöte Skutstödet – 2006 års fördelning Skonaren Vega sjösatt Dellenbanan vaknar till liv

Med vårens första värmebölja välkomnade Eskilstuna de cirka 90 deltagarna som anlänt för att delta i ArbetSams museidagar. Programmet var upplagt med mycket tid för samvaro och erfarenhetsutbyte när ArbetSams medlemmar från Laxviken och Hovermo i norr till Bara och Uddevalla i söder tillbringade tre dagar tillsammans. I Eskilstuna industrilandskap mötte värdar från Munktellmuseet, Rademachersmedjorna och Eskilstuna stadsmuseum.

Hotellet i det anrika huset från Bolinder-Munktells dagar fanns med några minuters promenadväg till aktiviteterna.

Munktellmuseet guidade runt bland anläggningsmaskiner, motorer och en transportabel ånglokomobil och det vi mest förknippar med namnet Munktell; traktorer. Stegtraktorn ITUS väckte muntrationer. Konstruktören Fritz Nilssons skrev *"Att krypa eller rulla är som bekant det första människor lär sig. Beträffande motorplogar och traktorer böra vi ha rullat och krupit i tillräckligt många år, nu är det på tiden att vi börjar gå"*.

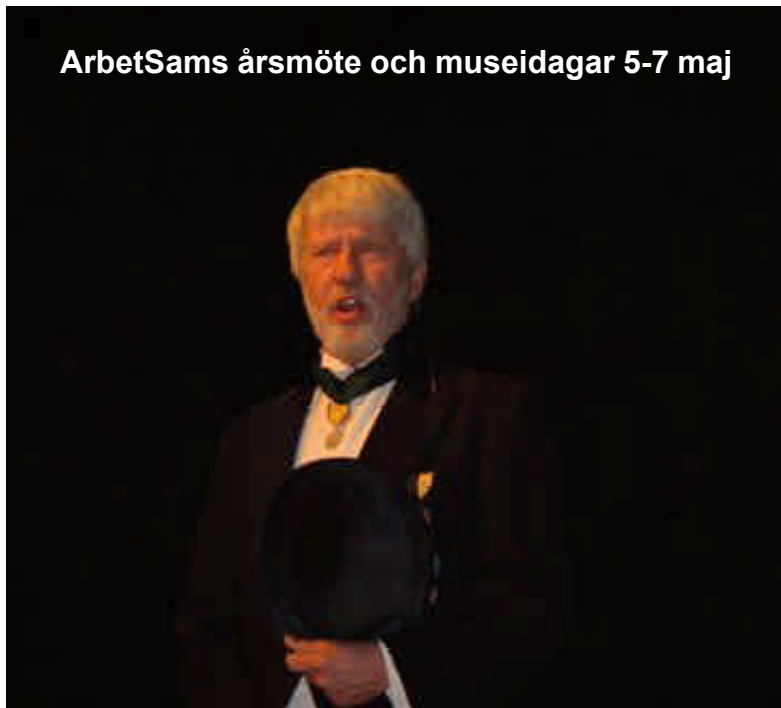
Men stegtraktorn som patentsöktes 1920 introducerades aldrig.

På eftermiddagen erbjöds flottfärd runt **Faktoriet** där ångmaskiner var i drift och rökpelare steg ur skorstenarna. På Faktotum i **Faktoriet** kunde deltagarna prova på smide, gjutning, papperstillverkning, sätta och trycka ett eget korrespondenskort.

I **Rademachersmedjorna** mötte deltagarna fru Nålmake, smedshustru från 1600-talet.

Smakliga middagar intogs med ett sadeltankslok från 1875 och trygga stora traktorer som bordsgrannar.

ArbetSams årsmöte och museidagar 5-7 maj

Lördagens festmiddag invigdes av herr Munktell

Lördageftermiddagen den 6 maj bjöd på föreläsningar innan årsmötesförhandlingarna tog vid. Barbro Franckie omvaldes till ordförande för ny tvåårsperiod. Nya i styrelsen är Mikael Parr från Flygvapenmuseum i Linköping, Hans Kilhberg från Järnvägs-historiska Riksförbundet och Hans Nilsson från Varvshistoriska föreningen i Göteborg.

Dag tre bjöd på en busstur till tre arbetslivsmuseer i Eskilstuna omnejd På **Vägverkets museum i Kjula** fanns bland annat en vägskrapa från början av förra seklet. Den användes för att få bort frusen hästspilling från gatorna. *"Var tid har sina problem"*

En guidad tur på **Lagersbergs säteri** med en ståndsmässig huvudbyggnad och statarbostäder från 1930-talet. I ett rum och kök huserade en hel statarfamilj med problem som vägglöss, få torra kläder och ibland undermålig mat som lön. Att dessutom behöva dela dass med tre familjer i huset kunde vara påfrestande för grannsämjan. I **Näshulta Kvarn** bjöds vi på en rundvandring i ramsågen och kraftstation

Museidagarna avslutades med en uppvisning av den nyproducerade lokomotivet **"Förstlingen II"**. Lokets ångvissla och solskenet gjorde upplevelsen total!

Heidi Eklund, ArbetSam

Dellenbanan vaknar till liv

Efter 18 års törnrosasömn har Dellenbanan vaknat till liv. Sträckningen Delsbo – Fredriksfors invigdes den 25 juni. Dellenbanans Vänner har som målsättning att göra järnvägen Ljusdal - Hudiksvall (Dellenbanan) i Hälsingland till en elektrifierad museijärnväg. Den 13 oktober 2006 kommer en konferens om Dellenbanan att genomföras i Delsbo. Konferensen har fått namnet *På fädrens spår* och syftar till att diskutera hur detta bevarandeprojekt skall drivas i framtiden.

Skonaren Vega sjösatt

Efter 14 år på slipen och ett fantastiskt renoveringsarbete har skonaren Vega åter kommit ned i havet. Hon sjösattes dagen före midsommar vid varvet i Gamleby. Vega hälsades välkommen åter av ett hundratal inbjudna gäster, en kraftig vindkörare och ett skyfall. Nu väntar färdigställande av inredning och mastning innan hon är färdig för att ta emot besökare. På slipen kommer det inte att vara tomt länge. Under vintern skall skonaren Linnea upp för byte av delar i akterskeppet. En kort film från sjösättningen finns publicerad på www.arbetsam.com, fri att ladda ned.

Skutstödet fördelat

Statens maritima museer fördelar varje år ett "bidrag till vård och bevarande av historiskt värdefulla fartyg". Stödet delas ut till seglande fartyg som har varit yrkesverksamma i svensk-flaggad sjöfart eller fiske. Bidraget skall användas till skrovreparationer på fartygen och de skall renoveras med tydlig kulturhistorisk målsättning. Statens maritima museer har nu beslutat att fördela årets bidrag till följande segelfartyg:

Skonaren *Ellen* av Stockholm 75 000 kronor

Ellen är byggd i Thurø i Danmark 1898. Hon har seglat i svensk fraktfart åren 1920-1961. Fartyget är byggt som 2-mast skonare med ett jaktskrov. Hon är en av ett tiotal danskbyggda fartyg som seglat i fraktfart under svensk flagg. Numera används *Ellen* som skolsegelfartyg. *Ellen* är K-märkt.

Galeasen *Emma* av Kalmar 50 000 kronor

Emma är byggd i Landskrona 1900. Fartyget har seglat i fraktfart fram till 1960. *Emma* är ett av få bevarade Landskronabyggen. Ursprungligen var hon riggad som galeas med jaktskrov precis som hon ser ut idag. *Emma* är en god representant för sin fartygstyp och är K-märkt.

Ketchen *Gratitude* av Göteborg 100 000 kronor

Gratitude är byggd 1903 i Portleven i Storbritannien. Fartyget var ursprungligen en seglande trålare och fiskade från Lowestoft i närmare 30 år. 1930 såldes fartyget till Grundsund i Sverige. Hon utrustades med motor och användes bland annat för dörje- och backefiske. 1956 köpte Svenska Kryssarklubben henne för att använda fartyget till seglarskola. Som skolsegelfartyg blev *Gratitude* något av en pionjär och fortfarande bemannas hon varje år av förväntansfulla elever. *Gratitude* är K-märkt.

Galeasen *Hawila* från Öckerö 75 000 kronor

Hawila är byggd i Risør i Norge 1935. Hon har seglat under svensk flagg i mer än trettio år med is från Norge till svenska ismagasin på västkusten. Sedan 1978 ägs *Hawila* av en förening och har rustats till skolsegelfartyg. Idag är hon flitigt utnyttjad i skolseglingar. *Hawila* är K-märkt.

Skonaren *Kvartsita* av Skaftö 100 000 kronor

Kvartsita är byggd i Råå 1945. Från början var hon försedd med hjälpmaskin samt galeasrigg utan toppstänger. *Kvartsita* byggdes för kvartsfrakter mellan Höganäs och Dals Bruk. Hon såldes till Norge 1953 och gick i norsk fraktfart till 1986 då hon köptes tillbaka till Sverige av "Föreningen För Fulla Segel". Hon är nu riggad som 2-mastskonare och brukas som skolsegelfartyg. *Kvartsita* är K-märkt.

Skonaren *Linnea* av Gamleby 100 000 kronor

Linnea är byggd i Sjötorp 1915. Fartyget är en typisk representant för skonarriggade jaktskrov byggda i Sjötorp. Hennes historia saknar inte dramatiska inslag eftersom hon förliste och blev vrak redan 1917. Hon bärgades dock och fortsatte i fraktfart fram till 1965. Numera används *Linnea* främst för skolseglingar och ägs av en stiftelse. *Linnea* är K-märkt.

Snälla kan Ni hjälpa oss?

Så börjar ett brev till Arbetets museum. Brevskrivaren vill ha hjälp att identifiera detta verktyg som tillhör morfar.

Skicka kloka synpunkter till torsten.nilsson@arbetetsmuseum.se så vidarebefordrar jag era kloka svar.